

והימים האלו נזכרים ונעשים

(1) ספר דברים פרק כה (יז) זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים: (יח) אשר קרף בדרך ויזנב בך כל הנקשלים אתך ואתה ענה ונגע ולא ירא אליהם: (יט) והיה בהננים ידוד אליה לך מכל איביך מפניו בארץ אשר ידוד אליה נתן לך נחלה לרשתה תמקה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח:

רמב"ן על התורה: והנכון בעיני שהוא לומר שלא תשכח מה שעשה לנו עמלק עד שנמחה את שמו מתחת השמים, ונספר זה לבנינו ולדורותינו לומר להם כך עשה לנו הרשע, ולכך נצטוינו למחות את שמו וכן במעשה מרים נצטוינו להודיעו לבנינו ולספר בו לדורות, ואע"פ שהיה ראוי גם להסתירו שלא לדבר בגנותו של צדיקים, אבל צוה הכתוב להודיעו ולגלותו כדי שתהא אזהרת לשון הרע שומה בפיהם, מפני שהוא חטא גדול וגורם רעות רבות ובני אדם נכשלים בו תמיד, כמו שאמרו (ב"ב קסה) והכל באבק לשון הרע:

ספר אסתר פרק ט

(יז) ביום שלשה עשר לחדש אדר ונחם בארבעה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה: (יח) והיהודיים \{והיהודיים\} אשר בשושן נקתלו בשלשה עשר בו ובארבעה עשר בו ונחם בתמישה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה: (יט) על פן היהודים הפרוזים \{הפרוזים\} הישבים בערי הפרוזות **עשים** את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשתה יום טוב ומשלות מנות איש לרעהו: (כ) וכתב מרדכי את הדברים האלה וישלח ספרים אל כל היהודים אשר בכל מדינות המלך אחשורוש הקרובים והרחוקים: (כא) **לקים** עליהם להיות **עשים** את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום תמישה עשר בו בכל שנה ושנה: (כב) פנים אשר נחו בהם היהודים מאויביהם והחדש אשר נהפך להם מגיון לשמחה ומאכל ליום טוב **לעשות** אותם ימי משתה ושמחה ומשלות מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים: (כג) **וקבל** היהודים את אשר החלו לעשות ואת אשר כתב מרדכי אליהם:

(כד) כי קמו בן המדתא האגגי צרר כל היהודים חשב על היהודים לאבדם והפיל פור הוא הגורל להמם ולאבדם: (כה) ובבאה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על ראשו ותלו אתו ואת בניו על העץ: (כו) על פן קראו לימים האלה פורים על שם הפור על פן על כל דברי האגרת הזאת ומה ראו על פכה ומה הגיע אליהם: (כז) **קימו וקבלו** \{וקבלו\} היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם ולא יעבור להיות **עשים** את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל שנה ושנה: (כח) והימים האלה **נזכרים ונעשים** בכל דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר וימי הפורים האלה **לא יעברו** מתוך היהודים וזכרם לא יסור **מזרעם**:

(כט) ותכתב אסתר המלכה בת אביסיל ומרדכי היהודי את כל תקף **לקים** את אגרת הפורים הזאת השנית: (ל) וישלח ספרים אל כל היהודים אל שבע ועשרים ומאה מדינה מלכות אחשורוש **דברי שלום ואמת**: (לא) **לקים** את ימי הפורים האלה בזמניהם פאשר **קים** עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה וכאשר **קימו** על נפשם ועל זרעם דברי הצמות וזעקתם: (לב) ומאמר אסתר **קים** דברי הפורים האלה ונכתב בספר: פנים אשר נחו בהם היהודים מאויביהם והחדש אשר נהפך להם מגיון לשמחה ומאכל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלות מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים:

בית יוסף אורה חיים סימן תרפח

ואיכא למידק למה חלקו מצוה זו לימים חלוקים וקבעו יום מיוחד לפרוזים ויום מיוחד לכרכים מה שאין כן בשאר המצות ותירץ הר"ן (א. ד"ה ויש) שמפני שהיהודים היושבים בערי הפרוזות והיהודים שבשושן לא נחו

מאויביהם ביום אחד שהרי היהודים הפרזים נחו בארבעה עשר (אסתר ט יז) והיהודים שבשושן נחו בחמשה עשר (שם פסוק יח) ועשו כל אחד ביום מנוחתו משתה ושמחה לפיכך כשקבעו עליהם יום טוב לדורות קבעוהו לכל אחד ביום שנח בו והושוו כל הכרכים המוקפין חומה לשושן מפני שבה היה עיקר הנס וכי תימא תינח לרבי יהושע בן קרחה דאמר דבמוקפין חומה מימות אחשורוש תליא מילתא אבל לדעת תנא דמתניתין (ב.) דאמר מימות יהושע בן נון הא לא דמיא לשושן ומה ראו לקבוע להם יום ט"ו יש לומר דהיינו טעמא כדי לחלוק כבוד לארץ ישראל כדאיתא בירושלמי (שם) ופירוש הענין שכיון שהוצרכו לחלוק בין מוקפין לשאין מוקפין כשם שנחלקה שושן משאר עיירות אילו תלו הדבר מימות אחשורוש היתה ארץ ישראל שהיתה חרבה באותם הימים נדונת כפרזים והיה גנאי בדבר ולפיכך תלו הדבר בימות יהושע בן נון כדי שתהא נדונת ככרכים שאף על פי שעכשיו אין להם חומה כיון שהיתה מוקפת מימות יהושע בן נון הרי דינה כאילו יש בה חומה כדאמרינן בגמרא עכ"ל: וקשה לי על דבריו מדאמרינן בגמרא (ב:) ותנא דידן יליף פרזי פרזי כתיב הכא על כן היהודים הפרזים (אסתר ט יט) וכתב התם לבד מערי הפרזי הרבה מאד (דברים ג ה) מה להלן מימות יהושע בן נון אף כאן מימות יהושע בן נון ופריך אלא שושן דעבדא כמאן ופירש רש"י (ד"ה הכי קאמר) אי ילפינן הך גזירה שוה היאך עשו אותם שבשושן בט"ו הא פרזי הוא ולא ידעינן בה שהוקפה מימות יהושע אמר רבא שאני שושן הואיל ונעשה בה נס ופירש רש"י הואיל ונעשה בה נס שניתן להם גם מחר לעשות כדת היום להרוג [בשונאיהם] שני ימים על כרחן לא נחו עד ט"ו וכן קבעוה לדורות ואם כדברי הר"ן מאי פריך אלא שושן דעבדא כמאן הא כל עיקרון של מוקפין לא עבדי בט"ו אלא להדמות לשושן ורבא אמאי קאמר שאני שושן הואיל ונעשה בה נס דמשמע דאי לאו האי טעמא היו בני שושן קורין בי"ד ומוקפין כדקיימי קיימי בט"ו ואילו לדברי הר"ן אם לא היו בני שושן קורין בט"ו גם המוקפין לא היו קורין בט"ו שהרי לא קבעו בט"ו למוקפין אלא כדי לדמותן לשושן: לפיכך נראה לי דנהי דטעמא דרבי יהושע בן קרחה הוי כדכתב הר"ן שקבעו ט"ו למוקפין כדי לדמותן לשושן וכדאמר בהדיא בגמרא מאי טעמא דרבי יהושע בן קרחה כי שושן מה שושן מוקפת מימות אחשורוש וכו' לתנא דידן לא הוי טעמא משום הכי אלא היינו טעמא כיון דמצוה זו הוקבעה בזמן חורבנה של ארץ ישראל ראו חכמים שבאותו הדור לעשות זכר לארץ ישראל בנס זה וכדאמרינן בפרק בתרא דראש השנה (ל.) דאית לן למיעבד זכר למקדש ולפיכך תיקנו שמוקפין חומה מימות יהושע יקראו בט"ו ושאר העיירות יקראו בי"ד ואילו לא היו מחלקין ביניהם לא היה לארץ ישראל זכר בנס זה ויש קצת סעד לזה בדברי הרמב"ם (פ"א ה"ד - ה) שכתב כל מדינה שהיתה מוקפת חומה מימי יהושע [בן נון] קורין בט"ו וכל מדינה שלא היתה מוקפת חומה מימי יהושע קורין בי"ד. שושן הבירה אף על פי שלא היתה מוקפת חומה מימות יהושע קורין בט"ו שבה היה הנס שנאמר (אסתר ט יח) ונוח בחמשה עשר בו. ולמה תלו הדבר בימי יהושע כדי לחלוק כבוד לארץ ישראל שהיתה חרבה [באותו הזמן] כדי שיהיו קורין כבני שושן ויחשבו כאילו הן כרכין המוקפים חומה אף על פי שהן עתה חרבים הואיל והיו מוקפין חומה בימי יהושע קורין בט"ו ויהיה זכרון לארץ ישראל בנס זה ע"כ.